

بحران هویت کشورهای عربی در کشاکش جنگ سرد

دفتر دوم: زبان، نوآوری و آموزش

مؤلف

دکتر مختار الفوث

مترجمان

دکتر قاسم عزیزی مراد

عضو هیأت علمی دانشگاه تهران

امیرمهلبی یوسفی

- سرشناسه : الفوت، مختار، ۱۹۶۳-م.
- عنوان قراردادی : الحرب البارده على الكيونه العربيه. فارسي
- عنوان و نام پدیدآور : بحران هویت کشورهای عربی در کشاکش جنگ سرد/مؤلف مختار الفوت؛ مترجمان قاسم عزیزی-مراد امیرمهدی یوسفی.
- مشخصات نشر : تهران: ایشثار، ۱۴۰۳
- مشخصات ظاهری : ۶ ج.
- شابک : ۷-۰۰-۴۹۳۵-۶۲۲-۹۷۸ ج. ۱؛ ۶-۰۷-۴۹۳۵-۶۲۲-۹۷۸ ج. ۲
- وضعیت فهرست نویسی : فیبا
- یادداشت : کتابنامه.
- مندرجات : ج. ۱. زبان به مثابه هویت. - ج. ۲. زبان، نوآوری و آموزش
- موضوع : هویت گروهی -- کشورهای عربی
Group identity -- Arab countries
زبان و فرهنگ -- کشورهای عربی
Language and culture -- Arab countries
جنگ سرد
Cold War
- شناسه افزوده : عزیزی-مراد، قاسم، ۱۳۶۹ - مترجم
- شناسه افزوده : یوسفی، امیرمهدی، ۱۳۷۹ - مترجم
- رده بندی کنگره : HM۷۵۳
- رده بندی یویی : [P۵/۲۵]
- رده بندی یویی : ۳۰۵/۸-۹۷۴۹۲۷
- شماره کتابخانه ملی : ۹۸۱۰۲۰۶
- اطلاعات رکورد کتابخانه : فیبا

ایشثار

بحران هویت کشورهای عربی در کشاکش م - سرد

نویسنده: دکتر مختار الفوت مترجم: قاسم عزیزی مراد، امیرمهدی یوسفی
 نشر: ایشثار نوبت چاپ: اول ۱۴۰۳
 تیراژ: ۱۰۰ نسخه طراح جلد: مهدیه سعدی
 صفحه‌آرا: زهرا استواری

سایت: ishtaar.ir

اینستاگرام: ishtarpublication

ایمیل: ishtarpublication@gmail.com

تلفن: ۰۹۰۲۱۱۳۵۹۷۶ تلگرام: ۰۹۰۲۱۱۳۵۹۷۶

شابک: ۶-۰۷-۴۹۳۵-۶۲۲-۹۷۸

(کلیه حقوق محفوظ و مخصوص انتشارات ایشثار است)

تکثیر، انتشار و بازنویسی این اثر یا قسمتی از آن به هر شیوه (از قبیل چاپ، فتوکپی، الکترونیکی، صوت و تصویر) بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع است و پیگرد قانونی دارد.

پیشام از میرزا ارجم

فهرست مطالب

مقدمه مترجمان.....خ

زبان و نوآوری..... ۱

زبان و فرایند یادگیری..... ۳۱

نتایج آموزش به زبان‌های خارجی در جهان عرب..... ۸۱

ناگفته‌ها: دلایل ششای بر آموزش به زبان‌های خارجه..... ۱۳۹

حذف زبان عربی از گروه‌ها، دانشگاهی زبان خارجی..... ۱۸۹

عذرها و بهانه‌ها..... ۱۹۹

آموزش زبان‌های خارجی، حقان: ادیده گرفته شده..... ۲۴۳

فهرست منابع..... ۲۵۵

www.ketab.ir

مقدمه مترجمان

زبان را ابزار صوتی و نشانه‌ای برقراری ارتباط می‌دانند. زبان مادری نیز اولین زبانی است که کودک از بدو تولد در معرض آن قرار می‌گیرد و آن را به صورت طبیعی می‌آموزد. یونسکو یادگیری «به» زبان مادری را ابزار مهمی در بهبود یادگیری، برآیند یادگیری و رشد اجتماعی-عاطفی می‌داند. یادگیری این زبان در پرورش کودک و نیز آموزش او اهمیت فراوانی دارد. یادگیری و تسلط بر زبان مادری هویت اجتماعی و فرهنگی که کودک را می‌سازد، روانشناسان کودک بر این باورند که شالوده قوی زبان مادری کودک را به درک بهتر مطالب آموزشی رهنمون می‌شود. علاوه بر تسهیل آموزش، شالوده قوی زبان مادری یادگیری زبان‌های دیگر را هم راحت‌تر می‌کند. همان‌طور که پژوهش نشان داده‌اند، یادگیری زبان دوم در سنین پایین، برخلاف تصور رایج در نیمه اول قرن بیستم، تأثیر مطلوبی روی رشد و موفقیت کودکان می‌گذارد. به عبارتی، مقصود جستار حاضر ردّ تأثیر آموزشی مطلوب دوزبانه‌گی (یا چند زبانه‌گی) در رشد و موفقیت کودکان نیست، بلکه قصد بررسی تأثیر تحصیل «به» زبان غیرمادری را داریم، نه یادگیری زبان(های) غیرمادری. همان‌طور که خواهیم دید، اگر اولییتی برای رشد شناختی کودکان قائل باشیم، در هنگام آغاز به تحصیل که مرحله پرورش زبان مادری همراه با رشد مهارت‌های دیگری همچون سوادآموزی است، باید زبان اول کودکان حفظ شود. اگر کودک به زبانی آموزش ببیند که آن را نمی‌فهمد، قادر به درک مطالب آموزشی نخواهد بود و در نتیجه ناچار به «از بر کردن» روی خواهد آورد که روند شناخت کودک از محیط، ابزار حیاتی کلامی برقراری ارتباط و رشد تحصیلی را متوقف می‌کند و به فرصت‌های نابرابر و ناعادلانه آموزشی و شغلی آینده دامن می‌زند. پس رویکرد سالم به آموزش کودکان این است که زبان دوم را در کنار زبان اول آموزش ببینند تا قادر به بیان افکار و احساسات خود و تفکر انتقادی باشند.

تأکید یونسکو روی لزوم حفظ زبان بومی در خانواده‌ها و محلات ما را به یاد روند خودستیزانه‌ای در میان غیرفارسی‌زبانان می‌اندازد. علاوه بر یادگیری اجباری به زبان غیرمادری در مدارس که خود ظلم مضاعف بر کودکی است که، طبق مراحل فوق‌الذکر رشد زبانی کودک، در شش سالگی به مرحله پرورش آموخته‌های زبانی خود رسیده است، مادران و پدرانی که خود نیز این تجربه را از سر گذرانده‌اند دست به ابتکار عملی می‌زنند: به جای زبان خودشان، با فرزندشان به زبان فارسی حرف می‌زنند تا فرزندشان: یک. لهجه نداشته باشد؛ دو. مطالب درسی را در مدرسه بهتر یاد بگیرد. اما چون فارسی زبان مادری خود این مادران نیست، کودکان این مادران «لهجه» مادران و محیط خود را حفظ خواهند کرد. بگذریم از اینکه «لهجه» و تأکید بر آن رویکردی استعماری و استثمارگری است و حاکی از این باور که «مرواح» به لهجه بالاتر و دیگران به لهجه پست‌تر تکلم می‌کنند. در نتیجه، لهجه‌گرایی نیز پذیرش ضمنی پستی لهجه خود در مقابل لهجه معیار، لهجه استاندارد است. یادگیری بهتر نیز زمانی عملی است که کودک در محیط زبانی یادگیری باشد و به تدریج زبان شبه‌مادری تسلط پیدا کند نه اینکه در سطح کلمه و نحو جمله متوقف شود. در غیر این صورت یادگیری موضوعات درسی نیز مانند یادگیری خود زبان شبه‌مادری روندی مکانیکی و سطحی خواهد بود که این نیز با یادگیری «بهتر» مورد انتظار والدین فاصله دارد. زبان مادری و استفاده‌ی روزمره از آن، بهترین و شامل‌ترین وسیله بیان احساسات، عواطف و تفکرات است. در واقع زبان مشترک اولین وسیله برقراری ارتباط محسوب می‌شود. اما نحوه‌ی بیان احساسات، عواطف و تفکرات در زبان‌های مختلف متفاوت است و افرادی که زبان مشترکی ندارند، در برقراری این ارتباط کلامی دچار ضعف و مشکل می‌شوند. کودکان هم در سال‌های ابتدایی زندگی خود، شروع به یادگیری و فهم زبان مادری می‌کنند. حال اگر به مرور زمان تسلطی روی آن نداشته باشند، به مرور دوستان هم‌زبان و فرهنگ مشترک مادری خود را فراموش خواهند کرد. برقراری ارتباط در این مواقع برای

کودکانی که خارج از کشور متولد شده‌اند و روزانه با زبانی غیر از زبان فارسی صحبت می‌کنند کاری به مراتب دشوارتر است.

از طرفی عدم آموزش یک زبان به صورت کامل و تسلط بر آن در ابتدای کودکی باعث می‌شود فرد در آینده نیز هیچگاه نتواند تسلط لازم را بر آن زبان به دست آورد. حال وقتی کودک زبانی متفاوت از زبان اول پدر و مادر داشته باشد، در برقراری ارتباط دقیق با آن‌ها دچار چالش خواهد شد. نکته‌ی دیگر اینکه صحبت کردن والدین با کودک با زبان غالب محیط زندگی، باعث می‌شود که او تسلط لازم به زبان مادری پیدا نکند و هیچگاه نتواند با زبان مادری به خوبی ارتباط برقرار کند. نتیجه این‌که در آینده در ارتباط با پدر و مادر هم دچار مشکل خواهد بود.

این دفتر از مجموعه «زبان هویت کشورهای عربی در کشاکش جنگ سرد»، به بررسی تاثیر زبان مادری بر اهمیت نوآوری و خلاقیت انسان و همچنین سیاست های زبانی در کشورهای عربی، می پردازد و نشان می دهد که برخی از این کشورها تا چه حد به زبان مادری خود در نظام های آموزشی پایبند بوده و برخی دیگر تا چه حد مقهور و مغلوب اسعمارگران و مظاهر فرهنگی و هویتی آن ها از جمله به کارگیری زبان هایشان در بحث آموزش شده اند.